

Шістнадцята Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Прага (Чехія), 26–30 липня 2018 року

Задачі для індивідуального змагання

Правила оформлення розв'язків задач

Не переписуйте задач. Розв'яжуйте кожну задачу на окремому аркуші (чи аркушах). На кожному аркуші потрібно записати номер задачі, номер свого місця та своє прізвище. Тільки в такому випадку можемо гарантувати точне оцінювання Вашої роботи.

Відповіді на задачі потрібно обґрунтувати. Правильна відповідь, подана без обґрунтування, оцінюється низько.

Задача № 1 (20 балів). Подано слова мовою крік та їхні українські переклади. Знак [˘] позначає наголос:

[cokó]	<i>хата</i>	[imahicíta]	<i>видивлятися</i>
[cá:lo]	<i>форель</i>	[inkosapítá]	<i>благати</i>
[sóksa]	<i>мішок</i>	[tapassó:la]	<i>косарик (навук)</i>
[wa:kocí]	<i>теля</i>	[akkopánka]	<i>гра</i>
[rocóswa]	<i>сокира</i>	[cokpilâ:pilá]	<i>дрімлюга (птаха)</i>
[famí:ca]	<i>диня</i>	[tokna:photí]	<i>гаманець</i>
[yanása]	<i>бизон</i>	[co:kakíʔítá]	<i>навчання</i>
[iyanawá]	<i>його/її щока</i>	[ʔafotaháya]	<i>гарбуз</i>
[hí:spákwa]	<i>дрізд мандрівний</i>	[itiwanayipíta]	<i>зв'язати одне одного</i>
[aklowahí:]	<i>багно</i>	[ipahankatíta]	<i>підраховувати нас</i>
[rokkoʔakkoakkorankacóko]		<i>баскетбольна зала</i>	

Поставте наголос:

[ifa]	<i>собака</i>	[ifoci]	<i>цуцик</i>
[nâ:naki]	<i>речі</i>	[sâ:sakwa]	<i>гуска</i>
[aktopa]	<i>міст</i>	[hoktaki]	<i>жінки</i>
[wanayita]	<i>в'язати</i>	[awanayita]	<i>прив'язати</i>
[isiskitoci]	<i>скляночка</i>	[a:tamihoma]	<i>капот</i>
[honanta:ki]	<i>чоловіки</i>	[ilitohtaʔita]	<i>схрещувати ноги</i>

⚠ Мова крік (мускогі) належить до мускозької родини мов. Нею говорять близько 4 500 осіб у штаті Оклахома, США.

[ʔ] — приголосний звук. Знак [˘] позначає спадний тон. Знак [:] означає, що попередній голосний є довгим.

—Олексій Пегушев

Задача № 2 (20 балів). Подано речення мовою гакгун та їхні українські переклади:

1. **ɲa ka kɤ ne** — *Я йду?*
2. **nɤ ʒip tu? ne** — *Ти спав?*
3. **ɲabə ati lapkʰi tɤ? ne** — *Я бачив його?*
4. **nirum kəmə nuʔrum cʰam ki ne** — *Ми знаємо вас?*
5. **nɤbə ɲa lapkʰi rɤ ne** — *Ти бачиш мене?*
6. **tarum kəmə nɤ lan tʰu ne** — *Вони били тебе?*
7. **nuʔrum kəmə ati lapkʰi kan ne** — *Ви бачите його?*
8. **nɤbə ati cʰam tu? ne** — *Ти знав його?*
9. **tarum kəmə nirum lapkʰi ri ne** — *Вони бачать нас?*
10. **ati kəmə ɲa lapkʰi tʰɤ ne** — *Він бачив мене?*

(a) Перекладіть українською мовою:

1. **nɤ ʒip ku ne**
2. **ati kəmə nirum lapkʰi tʰi ne**
3. **tarum kəmə nuʔrum cʰam ran ne**
4. **nirum kəmə tarum lan ki ne**
5. **nirum kəmə nɤ cʰam ti? ne**
6. **nirum ka ti? ne**

(b) Перекладіть мовою гакгун:

7. *Я був тебе?*
8. *Вони бачили мене?*
9. *Він знає тебе?*
10. *Ви спите?*

⚠ Мова гакгун належить до галузі сал сино-тибетської родини мов. Нею говорять близько 10 000 осіб на крайньому сході Індії та в сусідніх районах М'янми.

ə i ɤ — голосні звуки. cʰ, kʰ, ɲ, tʰ, ʒ i ʔ — приголосні звуки. —Петро Аркадьєв

Задача № 3 (20 балів). Подано слова теренською мовою у двох граматичних формах (1 ос. одн., *мій ... або я ...*; 2 ос. одн., *твій ... або ти ...*) та їхні українські переклади. Деякі форми пропущено.

1 ос. одн.	2 ос. одн.		1 ос. одн.	2 ос. одн.	
îmam	îme	<i>чоловік (подружжя)</i>	enjóvi	yexóvi	<i>старший</i>
mbîho ₁	<i>пити</i>	noínjoa ₈	<i>побачити це</i>
yónom	yéno	<i>ходити</i>	vanénjo ₉	<i>купити</i>
mbôro	peôro	<i>штани</i>	mbepékena	pipíkina	<i>барабан</i>
ndûti	tiûti	<i>голова</i>	ongóvo	yokóvo	<i>шлунок, душа</i>
âyom	yâyo	<i>брат жінки</i>	rembéno	ripíno	<i>сорочка</i>
..... ₂	píyo	<i>тварина</i>	nje'éxa	xi'íxa	<i>син/донька</i>
yênom ₃	<i>жінка (дружина)</i>	ivándako	ivétako	<i>сісти</i>
mbûyu	piûyu	<i>коліно</i>	mbirítauna	piríteuna	<i>ніж</i>
njûpa	xiûpa	<i>маніока</i>	mómindi ₁₀	<i>бути втомленим</i>
..... ₄	yêno	<i>мати (мама)</i>	njovó'i	xevó'i	<i>капелюх</i>
nênem	nîni	<i>язик</i>	ngónokoa	kénokoa	<i>потребувати цього</i>
mbâho	peâho	<i>рот</i>	ínzikaxovoku ₁₁	<i>школа</i>
ndâki	teâki	<i>рука (від зап'ястка)</i> ₁₂	yôxu	<i>дід</i>
vô'um	veô'u	<i>рука</i>	íningone	ínikene	<i>приятель</i>
ngásaxo ₅	<i>відчувати холод</i>	vandékena	vetékena	<i>каное</i>
njérere ₆	<i>бік</i>	óvongu	yóvoku	<i>хата</i>
mônzi	meôhi	<i>іграшка</i> ₁₃	nîwo	<i>племінник</i>
ndôko ₇	<i>потилиця</i>	ánzarana ₁₄	<i>сара</i>
ímbovo	ípevo	<i>одяг</i>	nzapátuna	herátuna	<i>черевики</i>

(a) Заповніть пропуски.

(b) Деякі слова теренської мови запозичені з офіційної у Бразилії португальської мови. Прикладом цього є слово 'черевик' (← порт. *sapato*). Іноді португальські запозичення у теренській мові поводяться нестандартно.

1 ос. одн.	2 ос. одн.	
lâmbina	leápina	<i>олівець (← порт. lápis)</i>
	leátana	<i>бляшанка (← порт. lata)</i>
	keápana	<i>плащ (← порт. capa)</i>

1. Чим ці слова відрізняються від питомих слів теренської мови?
2. Перекладіть теренською мовою: *моя бляшанка, мій плащ.*

⚠ Теренська мова належить до болівійсько-паранської галузі аравакської родини мов. Нею говорять близько 15 000 осіб у Бразилії.

' — приголосний звук (т. зв. гортанна змичка). **x** = ш. **y** = ї. **nj** = нж у слові *інжир*. Літера **m** у кінці слова позначає носову вимову всього слова. Знак ^ означає, що голосний вимовляється подовжено й зі спадною інтонацією. Знак ' означає, що наступний приголосний вимовляється подовжено.

— Андрій Нікулін

Задача № 4 (20 балів). Подано словосполучення гірською арапеською мовою та їхні українські переклади:

1. biaruh atuh araruh	3 стеблини цукрової тростини
2. nybat biabys juhurubys	6 яєць
3. anowip biabys bøbys	8 горішків бетелю
4. biogu nybat atuh araruh	9 стеблин цукрової тростини
5. anowip biagas atugas atug baigas	10 листів кори саго
6. biogu atut atub juhurubys	13 яєць
7. wiwis atug baigas	13 листів кори саго
8. wiwis biabys bøbys	14 горішків бетелю
9. biogu atugu biogu biaruh atuh araruh	23 стеблини цукрової тростини
10. araman biabys bøbys	26 горішків бетелю
11. anowip biabys juhurubys	26 яєць

(a) Лінгвіст, який вивчав ці дані, спершу вирішив, що в трьох із зазначених вище прикладів бракує слова *X*. Ознайомившись з мовою більш ґрунтовно, лінгвіст зрозумів, що немає пропущених слів, бо слово *X* зазвичай не використовується, а розуміється з контексту. Назвіть слово *X*. Які три приклади наштовхнули лінгвіста на думку про відсутність у них цього слова? Як воно розуміється з контексту?

(b) Перекладіть українською мовою:

12. **biabys atub bøbys**
13. **atub juhurub**
14. **nybat atuh araruh**
15. **biagas atugas biagas baigas**
16. **wiwis baigas**

(c) Перекладіть гірською арапеською мовою:

17. 4 горішки бетелю
18. 11 яєць
19. 20 яєць
20. 25 листів кори саго

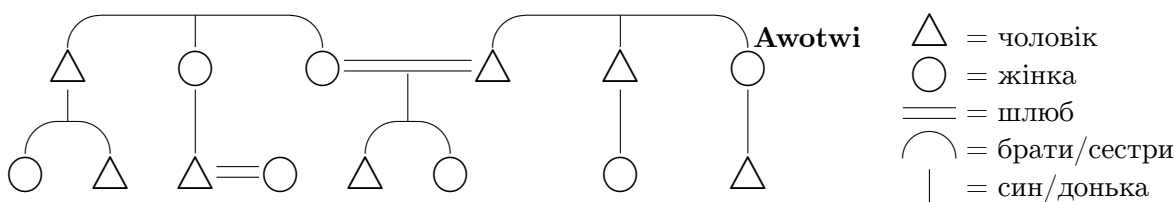
⚠ Гірська арапеська мова (букиїп) належить до мовної родини торрічеллі. Нею говорять близько 15 000 осіб у Папуа Новій Гвінеї.

Горішки бетелю — насправді насіння певного виду пальми.

—*Олексій Пегушев*

Задача № 5 (20 балів). Троє чоловіків з однієї аканської родини представляють себе та декого зі своїх родичів так (див. родовід):

1. Yefre me Enu. Yefre me banom Thema ne Yaw ne Ama. Yefre me yere Kunto. Yefre me nuanom Awotwi ne Nsia. Yefre me wɔfaase Berko.
2. Yefre me Kofi. Yefre me nua Esi. Yefre me agya Ofori. Yefre me sewaanom Dubaku ne Kunto. Yefre me sewaabanom Yaw ne Ama ne Kobina.
3. Yefre me Kobina. Yefre me enanom Dubaku ne Kunto. Yefre me nuanom Yaw ne Ama. Yefre me wɔfa Ofori. Yefre me yere Efua.

(a) Впишіть імена в родовід.

(b) Подано також висловлювання ще двох чоловіків з тієї ж родини:

1. Yefre me Yaw. Yefre me enanom _____. Yefre me _____ Nsia ne _____. Yefre me nuanom Thema ne _____. Yefre me _____ Awotwi. Yefre me _____ Ofori. Yefre me _____ Esi ne _____. Yefre me _____ Berko.
2. Yefre me _____. Yefre me banom Kofi ne _____. Yefre me _____ Yaw ne _____. Yefre me _____ Kunto ne _____.

Заповніть пропуски. (Деякі пропуски можуть містити більше одного слова.)

⚠ Мова акан належить до групи ква атлантийсько-конголезької родини мов. Нею говорять близько 8 000 000 осіб у Гані.
—Ксенія Гілярова

Редактори: Семюел Амед, Божидар Божанов, Мілена Венева, Дмитро Герасимов, Ксенія Гілярова, Станіслав Гуревич, Іван Держанський (техн. ред.), Х'ю Доббс, Борис Іомдін, Цуйосі Кобаясі, Бруну Л'Асторіна, Лі Тхехун, Андрій Нікулін, Мійна Норвік, Олексій Пегушев, Олександр Піперські, Марія Рубінштейн (відп. ред.), Даніель Рущкий, Артур Семенюк, Павел Софронієв, Габрієла Хладнік, Цао Цітун.

Український текст: Олена Сірук.

Успіхів!